

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRO ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Dormitori de Sant Francesch, núm. 5, Imprempta «La Catalana.»

Sumari: ¡Pobra Catalunya! per N. Verdaguer y Callis.—La Llotja de Barcelona, per Ramón N. Comas.—Els monjos del Canigó, (poesia) per J. Massó Torrents.—El Rey beu. Qüento del Jura, per la traducció: F. y S.—Moviment Regionalista.—Llibres rebuts, per Franch.—Dietari del Principat.—BOTLLETÍ SETMANAL: Santoral.—Efemerides.

¡POBRA CATALUNYA!

Los aygats d'aquests dies han dextat un ample rastre de ruïnes y de miseria en lo Rosselló, Catalunya y Valencia. ¡Rosselló, Catalunya y Valencia! com si 'l cel hagués volgut fer objecte d'un cástich terriblement significatiu á les terres de llengua catalana.

Aquest fet pot esser dextat de banda ab un sol mot: ¡escayenses! més no dexta de temptar al esperit reflexiu ab fortes sugestions de consideració llarga y apenadora. ¿Quins pecats han comesos los pobles catalans? No fora molt costós de dirlos; més que la desgracia nova y passatgera, els denuncien los cástichs vells y perseverants.

Fixémnos no més en el poble nostre. ¡Pobra Catalunya! En ella ploren avuy milers de families devant uns fangars llotosos qui foren hortes y camps, d'ahon treyen, á copia de suhor, la sàvia de llur vida; ploren lo be perdut y la incertesa per demá del pá de cada día. ¿Ahon anirán á cercarlo 'ls pares, pera ells y pera sos fills?...

Les desgracies son moltes y en molts indrets; la caritat, en la nostra terra sempre amatenta y ma-oberta, es de temer que no arribará per tot; ¡fa tant poch que la caritat catalana vuydá sos tresors en les hortes valencianes! Pero hi ha una altra cosa qui apuja les proporcions de la desgracia nova, y es el gran nombre de desgracies qui temps ha pesen sobre nostra patria.

De fora estant, Catalunya es rica: A Catalunya se treballa; y de Catalunya van cap á Madrid riuades de diners. Mes, al qui veu á Catalunya per dins, se li trenca 'l cor: els buyts que dexten aquí les riuades de diners qui van cap á Madrid, los umplen les llágrimes. ¡Quánts cents propietaris ploren mirant ermes les terres que no poden conrear porque han d'enviar á Madrid els

curts medis que podien destinarhi! ¡Quánts terrassans se desesperen porque no saben d'ahon traure ab lo sant treball el jornal que necessiten pera viure! ¿Quánts pares no han hagut d'endeutarse pera guardar á casa 'ls fills que 'l govern hauria enviat á morir en altres mons, y quénts no poguent ni endeutarse han hagut de pagar ab sang de sos fills l'horrible tribut de sang?... La industria, única cosa al present ben pescuda per lo govern, paga culpes d'aquest havent d'arrestellar en los magatzems pessés que avans anaven als mercats de les colonies avuy revoltades y en part mitg fugides. Materialment, Catalunya segueix mals camins, los camins dolorosos del emprobriment y de la miseria. Guaytar al pervenir faria esgarrifor si no 's tingúés confiança de que, en les hores vehines á la crisis aguda, s'aclarirá 'l seny y reaccionarán les energies prácticas de la raça.

¿Y les desgracies morals qui enneulexen al nostre temperament y 'ns rebaxen devant de qui 'ns observa? D'aquestes no hem de ferne esment ara, porque en nostres columnes, dedicades á predicar al poble catalá la necessitat y els medis de sa regeneració, el denunciament d'exos mals es el nostre pa de cada día. N'hi ha prou ab dir que, pera tothom qui no 's dexta enlluernar per retóriques ni per oripells, Catalunya es un poble de prous y sobrades forces pera guanyarse un bon lloch entre 'ls millors del mon, pero que, estiragassat per un altre poble, va marxant, per vies á cada pas més desolades cap á la miseria, portant als peus, á les mans y al coll los ignobles instruments de la servitut en que ha dextat posar lo seu seny, lo seu voler, y fins lo seu parlar. Axó dit en altres ocasions se titllaría d'exagerat; avuy que 'ls rigors d'una desgracia han posat als esperits en meditació grave, potser será rumiat, y, si 's rumia, ja tin-

drém fet lo primer pas pera regenerarnos; perque s'adquirirà 'l convenciment dels mals y del dever en que estém de procurar la seva desaparició.

Ja es á saber que hi han desgracies quines causes no están en lo poder dels homes, com aquestes dels aygats, per exemple; pero moltes de les que sofreix el nostre poble no esperen pera desapareixer sino que aquest poble diga: ¡ho vull! Y fins los matexos perjudicis de successos fortuits ¿no hi haurien diferents medis de prevenirlos y apetitarlos, si la gent de nostra terra no s'hagués dextat pendre per la gent estrangera la llibertat de fer y 'ls instruments pera obrar?

Hem dit que 'ls pecats de Catalunya no costaria de dirlos: Aquí en teniu un, un dels més grossos: haverse dextat esclavisar la voluntat, y despossehir de la administració dels medis de cercar lo be y fugir del mal.

Si 'ls cástichs van sent grossos, lo pecat ho es més encara. Esborré m lo pecat; y, encara que també allavors á Catalunya s'hi plorará, perqué han d'haverhi llágrimes y dolors ahon hi hagi humanitat, los dolors foren menos y més xichs y les llágrimes no tantes ni tant amargues.

La rahó es clara: Perdriam la gran part dels mals morals qui afexuguen la nostra raça, y tindriam la llibertat y 'ls medis de combatre als mals materials, ó d'enxiquir sos efectes. Fins una criatura compren que de tal llibertat y de tals medis ne fariam un us molt millor nosaltres que no pas la política y la administració abassegades per la gent d'un poble qui no pot cónexer ni estimar els nostres interessos tant com nosaltres matexos.

N. VERDAGUER Y CALLÍS.

LA LLOTJA DE BARCELONA

Es un dels edificis que fan honor á nostra ciutat, te una llarga historia y son grans los serveys que ha fet á la patria. En l'any 1339 ja fou dibuxat lo primer projecte pera la construcció d'un edifici hon poguessen reunir-se los mercaders, los corredors y homes de negoci y tindres reunions los magistrats consulars, ab motiu d'haver lo concell municipal tractat de la compra d'un terreny y algunes cases que hi havia á la plaça dels Cambis. Pera atendre als gastos d'aytal empresa, lo Concell de Cent havia assenyalat certs impostos sobre los viatjes de les embarcacions del pays y sobre la entrada y sortida de les mercaderies, essent lo projecte en sa totalitat aprovat y autorisat per lo rey En Pere IV, á 9 de Juny del present any.

Ab tot, lo projectat no tingué efecte y en 1380 encara Barcelona no tenia Llotja, conforme axís se trau en clar del reyal privilegi que lo mateix monarca concedia á 14 de Març del últimament citat any, pera axecar la *Lotje á ops dels Consols de la mar é dels navegants é mercaders axi de la dita Ciutat com estranys, qui en la dita ciutat concorren, ab aquelles cases, edificis, é lochs qui á la Cort dels dits Consols é á semblants Lotjes se pertany.*

Se començá per fi en 1383 la fábrika de la casa del Consulat del comerç que 44 anys avans s'havia projectat en la ja indicada plaça dels Cambis; y fou construïda en terreny propi de la casa de Moncada. Consistí en un edifici de bona arquitectura gòtica, ab un magnífich saló de tres naus. A 20 d'Octubre del 1452 los Cónsuls y lo Concell dels Vint feren construir una capella, que fou enderrocada en 1564 y substituïda per una altra que començá á construirse en 1575 y fou benchida á 28 d'Agost del 1608. En 1480 se repararen los danys que 'l mar havia ocasionat en lo pati que hi havia devant. En 1617 s'hi construí lo portal del Foment, pera resguardar dels temporals de la mar los blats del mercat; y en 1571 s'edificá un porxo interior adornat d'un joch de columnes d'ordre corinti pera comoditat dels comerciants. A 10 d'Octubre del 1576, reunits en la propia casa los concellers de la ciutat, los cónsuls de mar, los defenedors, los del concell dels vint y tot lo cós mercantil, decidiren afegir certes obres á la casa de que parlém.

En 1770 lo comerç volgué substituir aquell edifici per un altre y encomená la realisació de son pensament al arquitecte barceloní Joan Soler, qui va començar sa tasca en 1772, pero havent mort en lo mes de Janer del 1794, continuá les obres son fill D. Tomás fins á son acabament. Aquest es l'edifici que ha arribat fins á nosaltres ab alguna modificació d'escassa importancia, com es la supressió del pla terreny que hi havia en la fatxada principal y s'estenia á l'amplada del edifici fins molt aprop de la línia del carrer de la Espaseria, y al qual s'hi pujava per quatre grahons venint l'últim al nivell del sol del pórtich y saló de contractacions, quines dues fileres d'arcades nos recorren aquell saló del edifici anterior. Aquest pla que subsistí fins al any 40 y tants estava voltat per una barana que á la vegada servia de pedris pera assentarshi los que allí se reunien.

Los comerciants que axecaren aquell edifici monumental, lo més perfecte y acabat dels de carácter públich, que tenim á Barcelona, eren los successors d'aquell cos de mercaders al qui Jaume I, al instituir en 1257 lo gran concell municipal, li concedia 26 places, mentres que als 19 gremis d'artesans que hi havia establerts los n'hi concedia 85 y als ciutadans y doctors en dret y medicina 89; d'aquells prohoms de mar que en 1258 formulaven les primeres Ordinacions y eren sancionades per dit monarca á 25 de Setembre del mateix any, venint á esser com es ben sabut, lo primer códech mercantil que s'ha escrit y conegut, servint després de pauta pera la formació d'altres, en varies nacions y en diferentes épques; d'aquella Junta de práctichs que ja en 1279 dirigien los negocis marítims y quins estatuts servien pera la creació del Consulat de Valencia quatre anys després; d'aquells cónsuls á qui distingia ab populars privilegis Pere III en 1270, Pere IV facultava pera constituir lo Tribunal de Mar en 1347, quina jurisdicció declarava l'infant en Pere en 1354 que era extensiu á totes les embarcacions y á totes les coses que hi haguessen en lo

mar de la ciutat y quines decisions, lo ja esmentat Cere-
moniós en 1380 declarava que eren inapelables com si fos-
sen dictades per lo mateix rey; los hereus d'aquells á qui
Joan I en 1394 doná facultats pera instalar aquell Concell
de Comerciants qui ha de cuydar del régimen governatiu
y administració de la casa Llotja, ab la concessió d'aquell
dret d'imperiatge que nos recorda que Barcelona ja en
temps dels goths tenia senyoriu sobre la mar de son dis-
tricta, y tres anys després feya present que podien enten-
dre en tots los negocis originats d'assumptos referents á
comerç en qualsevulla part de Catalunya, lo successor
d'aquell monarca, En Martí I Humá, sancionantho en 1401
y confirmantho en 1424 Alfons V y fentse práctic ab la
sentencia donada en 1445 contra lo tribunal del *Almiran-
tazgo* y á favor del Consulat; y per fi d'aquells, á qui Fer-
rán II lo Católich en 1510 després de varies declaracions
donades per sos antecessors confirmava també que llur
jurisdicció privativa s'estenia respecte á qualsevol jutjat
ordinari y sos plets en primera instancia no eren revocables
ni en la matexa reyal Audiencia. Si la Reyal Junta de Co-
merç y Govern de Catalunya era la sucesora d'aquelles
institucions que disolgué lo may oblidable Felip V qui
no'n tingué prou ab quedarse perasi lo dret d'imperiatge
que més amunt havem citat, sino que utilisa per quartel
la Casa Llotja; era aquella que'n havia restablert en 1758
Ferrán III de Catalunya y VI d'Espanya, junt ab un Cos
de Comerciants y un Consulat, retornanti lo repetit dret
y lo profanat edifici, tot lo qual ho confirmava cinch anys
després Carles III y assenyalant al meteix temps totes les de-
més mercés que corresponia á cada un dels tres citats insti-
tuts. Y aquella Junta com á mestressa del antich edifici en
lo qual fins tenia capella, porque aquells qui havien ense-
nyat ab son códech mercantil á l'Europa com podia y devia
ferse entre'l comerç de bona fé, eren cristians y tenien es-
tablerta alguna institució de carácter benéfich en aquella,
hon periódicament s'hi celebraven piadosos funcions reli-
gioses además de les dedicades á la Mare de Deu de la Espe-
ransa que eren sempre molt solemnes, després d'haver
trasladat aquella hermosa imatge de Maria, esculpturada
en márbre per un escultor italiá anometat Casella á la
iglesia de Sta. Maria del Mar, quina universitat de feligre-
sos ostenta lo meteix escut d'armes que la Llotja; ender-
rocava aquell antich casal del comerç catalá y axecava
l'actual, y al meteix temps, penetrada de que sens amor á
les Arts no hi pot haverhi industria ni pot avançar lo co-
merç, instalava aquelles classes de dibuix á les que més
endevant s'hi afegia la ensenyança de bon nombre d'assig-
natures que encar no s'havien ensenyat á Espanya y que
convertien aquella casa de negociants en una verdadera
universitat de ciencia práctica y d'arts gráfiques á la que
en 1835 hi estaven matriculats més de dos mil alumnes.

La publicació del Códech de Comerç del 30 de Maig
de 1820, ferí de mort á aquella Junta com matá al antich
consulat, y aquells qui's creyen amos de la Llotja han
arribat al extrem de tenir de pagar entrada per posarhi los
peus.

D'aquelles ensenyances no'n queda més que la artística
que ha passat á esser oficial desde l'any 1851. Y lo que
feya una corporació popular no pot ferho lo Govern. Aquest
necessita que la Diputació la sostinga y á no ser ella, no
hi haurien classes superiors y tal volta s'hauria concre-
tat á les elementals de copiar nassos y ulls. Axís com la

Junta de Comerç donava les ensenyances gratuïtes, ara
ja's paga matrícula, però no donen paper y llapis pera di-
buxar y premis en metálich als més aplicats, y fins s'han
suprimit les pensions ab que's premiava lo talent del més
expert pera anar á continuar sos estudis á Madrid, á París
ó á Roma.

En aquelles classes en que tothom parlava en catalá
professors y alumnes y á les que eren tan poch los cas-
tellans que hi assistien, que difícilment ne recordam un
los qui durant anys anarem á rebre nostra instrucció ar-
tística, ja hi han professors castellans y tal volta de ca-
talans que'ls ajuden á castellanisar aquells locals, par-
lant una llengua que no es la que Deu nos ha dictat que
parlessem. Tal volta succeheix axís pera evidenciar un altra
vegada que quan nostres institucions han decaygut, es
perque l'element foraster hi ha preponderat.

Impossible nos seria explicar la impressió dolorosíssima
que nos causá quan, alguns anys després d'haver sortit
d'aquelles aules, havent tingut compromís de dirigirnos á
un professor d'una d'aquelles classes, nos digué que no'ns
entenia si no li parlavem en la llengua oficial que era la de
la ensenyança. Que Deu Nostre Senyor no li haja tingut en
retret al insigne artista empordanés son zel de professor,
si es que fou tan excessiu pera la ensenyança dels alumnes
que li estigueren encomenats, com ho fou en parlar y fer
parlar en castellá estant á classe.

RAMÓN N. COMAS.

ELS MONJOS DEL CANIGÓ

*Damunt les serres arrapat,
dessota 'l puig de Trinitat,
hi ha el convent encastellat
de Sant Martí.*

*El campanar, robust y esvelt
es un abet que mira al cel;
la fosca cripta fa d'arrel
del monastí.*

*Del claustre antich y cantellut
ja tot el rastre s'es perdut:
hi regna sols la quietut
per tot arreu.*

*Abandonat el cementir,
per terra 'ls ossos á desdir
ni queda un sostre per cobrir
ni hi ha una creu.*

*Un dia 'ls monjos van marxar,
ningú 'ls va treure. Cap al pla,
per massa neu, varen baxar
fent professó.*

*Van dexar sol el monestir:
el Pirineu ni ho va sentir.
D'aquell desert varen partir
del Canigó.*

*Aneusen, monjos, á poblat.
Entre les runes que heu dextat
no tot es trist y soletat:
la vida hi riu.
Exuberant vegetació
s' ha apoderat del refetó:
ho escala tot graó á graó,
potenta riu.*

*Es va enfilant campaná amunt,
tapa l' esquena del difunt,
y no sossega ni un sol punt,
forta, abundant.
Hon l' oració devotament
heu endreçat al Deu clement,
ara d' aucells sempre s' hi sent
l' alegre cant.*

*Y quan les neus volen cobrir
del vell y rónech monestir
la calavera, apar dormir,
peró glateix.
Mes quan á raigs se van fonent,
y desde 'ls cims, á glops cayent,
avall segueixen la pendent,
es dexondeix.*

*La fló, escampant la seva oló,
depressa esclata ab fruició;
pel sol refeta la verdó,
la gebre escup.
L' insecte, al brill del cel més blau,
sobre la fló ab delícia cau
quan á la tija ab gronx suau
l' ayret ajup.*

*May més els monjos tornarán,
ni dins les celles dormirán,
ni á l' únich Deu encensarán
clavat en creu.*

*Gaudiuvos, serres y turons;
badeuvos, flors; vinguen cançons:
l' amor etern, fentvos petons,
lliures canteu!*

J. MASSÓ TORRENTS.

EL REY BEU

Qüento del Jura.

Hi havia un vell llenyatayre qui habitava junt
ab sa dona dintre un bosch, al marge d' un

estany. Vivian tots dos sols en una petita ca-
bana.

La diada dels Reys resolgueren festejarla tots
dos. La dona feu una coca dintre la qual hi
amagá una fava. L' home aná á buscar una am-
polla de vi bó, y, al vespre, s' assentaren l' un
devant del altre pera sopar.

A les postres se menjaren la coca y la fava
tocá al llenyatayre. Al axecar la copa pera beure,
la dona s' oblidá de cridar: *el Rey beu!* com
s' acostuma pel rey de la fava. Potser ho feu
espressament, (es prou sapiguda la malícia de
les dones,) lo cert es que 'l seu marit s' enfadá,
y roig com un pebrot digué:

—¿Perqué no has cridat *el Rey beu!* quan jo
he axecat mon vas? ¿Ha sigut per despreciarme?
No se quin Sant me deté de ferte á miques pera
ensenyarte á respectar al teu mestre!

—Ja que 'm tractas axís, digué la dona, no 't
faltaré may més al respecte, y tu no 't queixarás
may més de mí: vaig á tirarme al estany

—Ja hi pots anar, digué 'l llenyatayre; lo que
es jo no vindré pas á traureten.

La dona sortí, y 'l llenyatayre continuá bevent
tot sol; pero de mica en mica s' aná posant trist;
y començá á pensar que la seva dona s' hauria
pogut negar de debó, y açó 'l molestava. Per
últim se decidí, y axecantse se 'n aná al marge
del estany.

Feya un clar de lluna que enamorava. El
llenyatayre mirá per tots costats y no vegé res;
mes, adelantantse un xich, ovirá la cofia blanca
de la seua dona penjada en un esbarzer tocant á
la aygua.

—Malvinatge la dona! exclamá. Tan mateix
haurá fet lo que havia dit! Havia jurat que
aquesta nit me faria pendre un bany, y ho hauré
de fer, es precis que la trobe viva ó morta.

Y el llenyatayre se ficá al estany pera buscar
la seva dona; y començá á buscarla per les vo-
res, pero fou inútil. Al últim determiná ferho
pel mitg' del estany, pero com que no sabia gayre
de nadar començá á enfonzarse, y mentres for-
cejava pera tornar á sortir sentí una veu sobre
el marge. Era la de la seva dona qui cridava á
mes no poguer:

El Rey beu! el Rey beu!

Quan ell arribá al marge no sens grans tre-
balls y tot tremolant de fret pel bany prés en una
nit d' hivern, el llenyatayre trobá á la seva dona
que 's moria de riure.

—Ahl dolenta, digué ell, prou que ho sabia

que no t' havias negat, pero tan mateix m' has fet pendre 'l bany!—

Per la traducció: F. y S.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—La Junta Permanent de la *Unió Catalanista* dirigit aviat un manifest als catalanistas; recomanant la constitució d' agrupacions dedicades a la propaganda y defensa de nostres ideals.

Sa veu sembla que será escoltada, donchs ademés de les agrupacions de Vilassar de Mar y Sant Feliu de Codines ja constituïdes, es un fet la de Falset y sa comarca y están organisantse les d' algunes altres poblacions de nostra terra.

En nostra capital hi haurá un verdader esclat d' agrupacions, donchs ademés de la importantíssima del Cassino Mercantil, ja constituïda, s' está treballant pera organisarne en totes les facultats, escoles superiors, Seminari, Institut y altres centres de ensenyança, en moltes societats de caràcter econòmic, literari, científic, artístic y recreatiu y fins tenim noticia de la propera constitució d' algunes agrupacions de districte.

—Traduhim de *El Ter*, de Manlleu:

«Precedit de gran fama, vingué a predicar a aquesta vila lo dia 2 del corrent, lo Rvnt. P. Antón Medina, del Convent del Remey de la ciutat de Vich. No obstant y haver de començar lo sermó a dos quarts de quatre de la tarde, a les dues ja estava del tot plena de fidels nostra espayosa Iglesia. A la esmentada hora, pujá a la trona l' orador, qui prenent per tema les paraules de Sant Pau als Corintis: *Ubi spiritus Domini, ibi libertas*, començá son discurs dient: «que en una població tan fabril y comercial com Manlleu, semblava lo més natural que s' ocupás de les pitants qüestions del capital y del treball, del obrer y del amo, pero que ténintles per insolubles mentres no s' estiga ben impregnat del esperit religiós y en l' us de una veritable llibertat, no tractaria aquells punts, sino aquestos.» «Les idees de religió y llibertat, va dir, no son patrimoni de cap partit polític, donchs son massa grans pera que puguen cabre en los mesquins motllos ahon se formen los partits.» Sostingué ab bona llògica que la llibertat es filla de la religió, y prenent la historia eclesiástica desde que Jesucrist doná sa preciosa sanch per la llibertat del poble, fins al present segle, seguintlos un á un, prová que la Iglesia catòlica, la veritable religió, sempre y en tot temps ha fet tot quant ha pogut a favor de la llibertat. «L' Evangeli, digué, es la constitució més lliberal que s' ha donat y pot donarse un poble.» Sé pará en los fets de França a darrers del segle passat, pera fer notar que no obstant d' haverse produhit en nom de la llibertat y perseguit a la Iglesia y a sos ministres, adorantse una prostituta com deessa de la Rahó, fou quan menys llibertat disfrutaren los ciutadans, y quan la guillotina feu més víctimes innocents. Se declará francament regionalista y entussiasista de les llibertats y 'ls furs de Catalunya, fent cridar al auditori entussiasmat: ¡Visca 'l Regionalisme! ¡Visca Catalunya y sos furs! Una hora y mitja durá 'l notable discurs del P. Medina y 'l millor elogi que d' ell podem fer, es dir que ab tot y sa llarga

durada, l' auditori no demostrá 'l més petit cansament. Manlleu guardarà per molt temps bona memoria de tan eloqüent orador. Com a catòlics y regionalistes lo felicítam de tot cor.»

—S' están fent treballs pera la fundació d' un centre catalanista a La Bisbal. En una reunió que hi hagué lo diumenge passat, quedaren ja enllestits alguns dels treballs preliminars.

—Lo *Centre Catalanista* de Vilafranca del Panadés, ha dirigit una instancia al Ajuntament d' aquella població, demanantli que reclame del Govern de Madrid que retorne a Catalunya sa perduda autonomia.

Aquesta petició llegida en una de les darreres sessions de aquell Concell municipal, fou trasmesa a la Comisió de Governació pera que hi donés son dictámen.

Per are sembla que entre 'ls regidors vilafranquins existexen prou bones impresions pera fer esperar un resultat semblant als patriòtics acorts dels Ajuntaments de Reus y del Vendrell.

—Diumenge passat morí en aquesta ciutat, nostre benvolgut company de causa En Carles Torruella y Cortés, darrer representant dels antichs mestres argenters que tanta gloria donaren a la orfebreria catalana. (A. C. S.)

—Lo dia 14 del mes que som, lo *Centre Excursionista de Catalunya*, se reuni en sessió pública al objeete de llegir alguns troços del «Inventari dels bens mobles del rey En Martí» arreglat y ordenat dels datos extrets dels inventaris formulats a la mort del darrer rey de la dinastia catalana.

Es un treball curiosíssim y que cridarà poderosament la atenció per los interessants datos que conté sobre la llibreria, capella real, guardarroba y demés seccions del erudit treball, que es ademés interessantíssim baix lo punt de vista filològic.

Lo Sr. Massó fou felicitat y aplaudit pels concurrents.

—Lo dia 15 d' aquest mes la *Associació Popular Regionalista* celebrá reunió general de socis, aprobant los actes portats a cap per son Concell Directiu y una proposició encaminada a demanar la autonomia de Catalunya.

Son Concell Directiu pera 'l present any, ha quedat constituït en la següent forma: *President*, Lluís Marsans; *Vice-president*, Joseph M.ª Capella; *Tresorer general*, Camilo Vallés; *Tresorer de propaganda*, Enrich Ciurana; *Comptador general*, Manel Segura; *Comptador de propaganda*, Lambert Font; *Bibliotecari*, Amadeu Tous; *Secretari primer*, Domingo Corominas; *Secretari segon*, Joaquim Delclós; *Vocals*, Joseph Catarineu y Joseph Pujol.

—Ha mort a Gerona la senyora donya Francisca Bohigas y Batlle, tia de nostre estimat company de causa En Frederich Gircós, al que acompanyam en son dol.

—La Secció de Dret y Filosofia del *Centre Escolar Catalanista*, inaugura, lo dia 15 d' aquest mes, les tasques académiques del present curs ab una concorreguda sessió que fou presidida per lo catedràtic Sr. Franquesa y Gomis.

Oberta la sessió, En Rafel Font, llegí la reglamentaria memoria dels treballs portats a terme en lo passat curs y dels que la nova junta te en projecte pera l' actual any acadèmic. Lo president de la esmentada secció, En Joaquím Degollada, llegí lo discurs de fondo, sobre 'l tema «Catalunya devant lo socialisme». Després de presentar les diferents classes que de socialistes existexen y de fer lo

procés històric d'aquesta escola, estudià les causes de la extensió que 'l socialisme ha pres en nostra terra, demostrant que si l'hem vista figurar en primer terme com a punt d'aplicació de les exageracions colectivistes, es degut al excés de centralisació y al descuyt ab que s'han mirat aquesta qüestió los governs de Madrid.

L'acte finí ab un discurs del vice-president En Cassimir Serra, destinat á inculcar al jovent escolar l'amor á la Patria catalana.

Després d'algunes atinades frasses del Sr. Franquesa, s'axecà la sessió, en mitj dels nutrits aplaudiments del auditori.

—L'*Orfeó Català* s'ha ofert á nostra Diputació pera donar un gran concert á benefici dels pobles perjudicats en les darreres inundacions.

Sí, com se desitja, pot donarse l'esmentat concert en lo Teatre del Liceu, es segur que 'l resultat será digne de la importancia de Barcelona.

ESTRANGER

Creta.—Al consignar en lo número anterior l'arreglo que han fet les potencies pera solucionar lo conflicte de Creta, diguerem que encara no s'havia resolt en quina persona recauria lo nomenament de governador general. Aquest càrrech ha sigut ofert á En Bozo Petrovitch, de la casa regnant en Montenegro; mes lo quefe de la familia y príncep de Montenegro, Nicolau Petrovitch, s'ha oposat á que 'l nomenament fos acceptat, alegant rahons qui demostren no sols gran noblesa en qui les ha fetes, sino que proven també que la resolució del conflicte de Creta ha sigut solzament aplaçada.

Ha dit lo príncep Nicolau que l'honor fet á un dels membres de sa familia y al Estat Montenegri, ab la elecció dels representants de les potencies, no era pas prou pera contrabalansar les consideracions que l'obligaven á rebutjarlo. La Creta, ha dit, pays heróych y mártir, no aspira pas á la autonomia ni á una constitució mes ó meys arbitraria, sino á la seva unió ab la Grecia, com ho han testimoniat en la historia les seves insurreccions. No es pas lo Montenegro, ha afegit, respectuós del dret nacional dels pobles balkánichs, qui prestará son concurs moral ni oferirá la persona d'un de sos prínceps á una solució qui posa en qüestió lo dret de la Creta y que tendeix á retardarlo.

Lo príncep Nicolau ha declarat que creu que tots los sobe-rans de la península balkánica deuen ajudarse en tot lo que pugui portar la mes completa unitat d'aspiració entre 'ls governs y 'ls pobles. Per altra part les seves relacions d'amistat ab la casa regnant en Grecia l'obliguen á no posar dificultats al sentiment nacional y als desitjs de la dinastia helénica. Y diu que les circumstancies no autorisen pas á un Petrovitch á acceptar lo càrrech de governador imposat per les potencies.

En la comunicació del príncep Nicolau, además de les afirmacions consignades, s'hi endevinen alguns duptes referents á la estabilitat de la constitució que les potencies projecten pera Creta; considerant com á possibles futurs conflictes que obligarien á un individu de la casa reyal de Montenegro á convertirse en defensor exclusiu dels interesos de les potencies.

Tot lo comunicat respira gran fermesa y la convicció de que per sobre la obra artificial de les potencies conseguirá

obrirse pás la noble aspiració de la Creta de formar un sol Estat ab la Grecia, sa mare.

Macedonia.—Lo comité macedoniá de Sofia acaba de enviar als representants de les potencies un projecte de reformes en favor dels cristians de Macedonia, que té excepcional importancia. Los punts capdals d'aquest projecte son los següents:

I. Convertir la Macedonia en una provincia autonómica del imperi otomá, comprenent les tres regions de Monastir, Uskub y la Salónica. II. Nomenament per lo sultá d'un governador general, pertanyent á la nacionalitat més nombrosa (la búlgara) y resident á Salónica. III. Elecció d'una assemblea nacional per medi de sufragi directe. IV. Igualtat de llengues y llibertat d'impremta. Sembla que aquest projecte será examinat per los representants de les potencies y té grans probabilitats de obtenir la seva acceptació, ja que conserva la integritat del imperi otomá.

Austria-Hungria.—Sembla que á Hungria's tracta de reunir un Congrés de representants de nacionalitats no madgyars pera tractar de resistir los intents de madgyarizació dels governs húngars.

—Un gran nombre de diputats alemanys de la Dieta de Bohemia, reunits pera acordar la seva conducta en la Dieta, determinaren assistirhi y reclamar la derogació de les famoses ordenances del comte Badeni, ó quan menys la seva revisió.

La tan esperada overtura tingué lloch lo día 10. La primera sessió no fou tant emocionant com se creya. Tots los diputats feren una gran ovació en honor del emperador Francisco Joseph. Mes, si en aquesta sessió no ocorregueren los conflictes que eren de preveure, la proposició presentada per los diputats radicals del partit alemany, demanant la abolició de les ordenances, indica clarament que aquests no tardarien á venir, puix la intransigencia dels alemanys faria impossible tota avinensa. Per altra part, lo comte Buquoy, de la fracció dels grans propietaris txechs, anunciá que presentaria una proposició encaminada á conseguir el nomenament d'una comissió encarregada de formular una nova lleislació referent á les nacionalitats y á les llengues.

En la segona sessió de la Dieta, lo diputat alemany Wolf va interpelar al governador de Bohemia, comte Coudenhove, demanant que la Dieta sigués convocada en altra població de Bohemia en que predominés l'element alemany, per les vexacions de que, segons ell, son víctimes los diputats alemanys per part del poble txech de Praga.

La proposició del comte Buquoy fou la ocasió pera que la rivalitat entre txechs y alemanys esclatés ab tota força. Los esforços del president de la Dieta En Lobkowitz foren impotents pera evitar l'escándol que arribá á revestir grans proporcions; entre 'ls crits dels diputats d'abdós partits que s'insultaven sobressortien los de 'n Wolf, alemany intransigent y los de 'n Brzeznowsk, txech radical, cridantse ¡traydor! y ¡espia!

Lo president no tingué un moment de repós, puix cada vegada que parlava, si ho feya en txech, los alemanys cridaven: ¡parleu alemany! y si així ho feya, los txechs no paraven de cridar: ¡parleu en txech!

Avans d'acabarse la sessió, alguns diputats alemanys conseguiren fer sentir sos discursos en que, ab una violencia extraordinaria han atacat al governador de Bohemia y al alcalde de Praga. Lo primer intentá defensarse, pero tin-

gué que alçar-se la sessió sense conseguir-ho y sense que 's prengué cap acord relatiu á la proposició Buquoy.

Després d' aquesta sessió tant tumultuosa los diputats s' han reunit pera determinar si 's retirarien ó no de la Dieta. Los moderats volien retirar-se, mes los radicals seguint les inspiracions d' en Wolf s' hi han oposat resoltament, determinant anarhi pera fer la obstrucció.

—Lo baró Gautsch ha assegurat que, dintre pocs dies, lo govern exposarà clarament á la Dieta de Praga, la seva opinió respecte 'ls punts que tenen dividits á txechs y alemanys. Lo probable es que, en lloch de portarlos á una transacció, contribuirá axó á augmentar les discordies existents. Per una part, los txechs están decidits á no passar per altre cosa que no sigui 'l respecte més absolut á les ordenances del 5 d' Abril y á l' unitat de Bohemia. Los alemanys no volen acceptar cap d' aquests punts que consideren los txechs com indiscutibles.

La intransigència dels alemanys y la enteresa dels txechs permeten assegurar que 'ls escàndols ocorreguts en la Dieta no han sigut més que un preludi dels que vindrán.

—Lo club txech de Praga ha decidit publicar, ab motiu de la reunió de la Dieta, un manifest aconcellant al poble txech que 's convertí en guarda del ordre y de la pau, evitant que 's realisin los propòsits dels qui, ab les seves excitacions, volen portarlos á realisar actes qui podrien perjudicar á la causa que tots defensen.

—La Cambra dels magnats de Budapest ha aprovat lo compromís provisional entre l' Austria y l' Hungría.

Salvat per aquesta part lo conflicte, en Gautsch y en Banffy se reuniran pera resoldrer quin es lo millor medi pera que les Cambres austríaques, aprobin, com ho han fet les d' Hungría, lo compromís económic.

Alemanya.—La anada del arquebisbe Stablewski á Berlín ha tingut un fi polítich. Se creu que hi ha anat pera conseguir que se suavisin los acorts presos pera germanisar als polonesos de la provincia de Posen, y s' assegura que, pera ben disposar al emperador, va aprobar públicament la expedició alemanya á la Xina.

F. CAMBÓ.

LLIBRES REBUTS

Natura. Poesies per J. Massó Torrents.

Es un tomet vestit á la última moda que acusa una personalitat d' última hora. Al dir d' última hora, entengues que no volem dir, ni molt menys, una personalitat improvisada. (En Massó y Torrents te feta una carrera literaria ab molts notables y ab uns «Croquis Pirinénchs» merexedors d' un sobressalient com una casa.) Volem dir que se nos ha presentat més modernista de lo que la créyam ó de lo que realment es; puix, dat l' enamorament y les intimitats que sent per la naturalesa, poch podiam esperar que cantés sos elements ab certa conveniència premeditada, ab reserves, ab un partit prés.

Los enamorats de cor tot son fé, tot expansió. Los enamorats de cap, tot càlcul. Y en Massó, que tenim apuntat en la llista dels primers, s' acosta, en algunes poesies, cap

als segons, sens dupte per haverles fet entrar á la força dintre un motllo nou, pero escaducer y poch sentit.

Varies ne citariam que 'ns darian la rahó; mes, preferim, al revés, senyalar les que hi han encaixat millor y més espontaneament.

De la *montanya* nos han satisfet *La cascata*, *L' estany*, *La cabana* y algunes estrofes d' *Els abets*, *La boyra* y *L' isart*, axís com la justa observació de tots els temes, presentats ab simplicitat, ab bastant color, ab plástica vigorosa y, en certs moments, ab la vaguetat grandiosa que dona 'l natural.

Parlant de *la vida* hem trobat emoció y sentiment en la primera y darrer poesies del grupo y reflexió, reflexió purament material y freda en les demés. De manera que pot dir-se del autor que, convenç millor, quan fá 'l trasllat fidel de les impresions que ha rebut de la naturalesa que no pas filosofanthi.

Respecte les *varies* preferim més que les amoroses y patriótiques les *vistes*, com *Turbonada* y *Posta de sol*, y *Els monjos del Canigó*, nota descriptiva molt suggestiva y la de més volada lírica del llibre, com podran apreciar nostres lectors.

En resúm *Natura* es una colecció de versos, no pas tots ben encaixats de concepte ni de forma, que dona una nota original, seria y verista dintre les veus que han endressat fins are sos cants á la natura, á la montanya, á la vida, en general, ab més fantasia que veritat.

L' Esquirol, per Joseph Morató y Grau.

Es una noveleta que 's llegeix ab molt gust y en la que á un li reca no trobar en la part passional més ample y justificat desenrotllo. Aquesta deficiencia es filla probablement de la juvenesa del autor, que no s' haurá sentit ab prou forces pera fer l' home, com aquell qui diu, avans d' hora. Si es axís li aplaudim la resolució.

Pel demés, l' argument está ben compost y portat ab prou naturalitat pera interessar. Los tipos de primer terme son observació del natural casi tots, encare que en algún indret haurían pogut carregarse un xiquet més de color. La escena sí que está servida de parroquiá, sense enfarfex de detalls y ab pinzellades justes, les necessaries pera donar ambient apropiat als personatges y animació y relleu als quadros.

Aquests son los mérits de carácter genial que hem descobert en la novela y que ja foran prous pera senyalar «Lo Esquirol» com obra d' autor novell, pero d' autor que sap la feyna que te entre mans y la treballa en sério. Mes, també resulta que 'n te d' altres de carácter local que li donen valor, y valor gens despreciable. Les figures les cases, los carrers, los escenaris tots, los telons de fondo, son ben be de Girona. Les unes, més que per lo que parlen y rahonan, per la manera com parlan y raciocinan y tot lo altre per la intimitat y precisió ab que está presentat.

Induatablement que l' autor parla aquell llenguatge y coneix la gent de la seva novela tant com la ciutat ahon passa. En la obra ho retrata tot y á focu; y per açó, porque no troba fantasies ni desvíos que distregan, la atenció no 's pert gens desde que comença 'l llibre, desde que l' Esqui-

rol, cansat de gaudir, se lleva y, tot vestintse, s'adona de la vehina forastera que li fa escapar la missa, fins que lo seu cos cau daltabaix de la gorga d' *En Brú*, després de haver sentit gelosies y esgarrafances d'un amor que reviu, y decandiments y desilusió d'un amor fomentat casi per punt y consagrat per obligació, pero que ja havia nascut mort.

Los diálechs de la novela son bastant vius y en ella no hi faltan descripcions (la de la vall de Sant Daniel, principalment,) que sugestionan la realitat, ni tochs dramàtics y de emoció; lo que l'autor deu vigilar més, un altra vegada, es la forma que alguna volta deslluheix l'efecte preparat.

Donchs, amich autor, ja ho saps: atenció y, avant y fora, que lo primer pas ja está donat sobre terra ferma.

FRANCH.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 13.

Un furios temporal causa importants desperfectes en lo port de Tarragona.

Dia 16.

Les contínues plujes d'aquestos dies, fan creixer la corrent de la major part dels rius y rieres de Catalunya, fins al punt de desbordarsen alguns ocasionant moltes desgracies personals y pèrdues materials d'incalculable importancia. Les avingudes més desastroses son les del Llobregat, Tordera y Besós, essent les poblacions del Prat, Cornellá, Sant Boy, Sant Just Desvern, Sant Vicents dels Horts y Tordera les que han sofert més grans perjudicis.

Per la mateixa causa s'enderroquen gran nombre de edificis dels pobles perjudicats. Les línees telefòniques y telegràfiques y 'ls ferro-carrils son també inutilisats.

Los primers aussilis enviats á les poblacions de les vores del Llobregat y del Besós, ho foren per l'Ajuntament de Barcelona. Ni l'Estat espanyol, ni la Diputació provincial complexen sos devers en los primers moments de la desgracia.

—Telegrafia de Puigcerdá que de resultes d'una nevada que arribá á sis pams de gruix, ha quedat incomunicada aquella comarca.

Dia 17.

Comença á la iglesia parroquial de Sant Just y Pastor, la missió especial pera francesos, encarregada als PP. Vaudron y Doutres.

Dia 18.

Nostra Diputació, acorda destinar 50.000 pecetes á socorrer als perjudicats per les derrerres inundacions, sens perjudici d'ampliar mes endavant la esmentada quantitat.

—S'ha rebut un telegrama oficial de Madrid fentnos saber que 'l govern no pot disposar de cap diner pera afavorir als perjudicats per les inundacions d'aquesta provincia, que si es necessari farà un esforç, pero que confia en que ho farà tot la ciutat de Barcelona. Lo mateix telegrama acaba fent saber que la Reyna Regent ha concedit 10.000 pecetes pera posar remey á les incalculables pèrdues de les comarques inundades.

Dia 19.

La Academia de Jurisprudencia y Llegislació de Barcelona, celebrá la sessió inaugural del present curs.

Dia 20.

La comissió de nostra Diputació que ha anat á Madrid pera gestionar la reforma de la ley de quintes, ha obtingut que 'l ministre de Guerra donga tres mesos de llicencia als minyons que 's troven servint al exèrcit, malgrat als expedients que encare s'han de resoldre, pera que en aquest periodo, hi haja temps pera fallarse d'una manera definitiva.

—Lo president de la Diputació y 'l Governador civil visiten alguns dels pobles perjudicats per les inundacions del dia 17. Lo segon distribueix una part del donatiu de la Reyna d'Espanya.

En lo poble de Sant Joan Despi, presenten perill d'enderrocament la Iglesia y la Casa de la vila.

—Acaba la missió pera noys y noyes, que s'ha celebrat en diferentes iglesias d'aquesta capital.

—En la Sala Estela de nostra ciutat, te lloch un concert á benefici dels perjudicats per les inundacions del Empordá.

—Falsos rumors escampats entre 'l poble fan que una bona part dels imponents retiren sos diners de la Caxa d'Estalvis de Barcelona. L'import de les quantitats tornades en aquest sol dia pujá 354.953'36 pecetes, pertanyents á 774 interessats.

—S'inaugura en lo Saló Parés d'aquesta ciutat, la XV Exposició anyal extraordinaria de Belles-Arts.

—Lo Concell de ministres reunit á Madrid baix la presidencia de la Reyna Regent, acorda la concessió d'un crèdit de 500.000 pecetes pera socorrer als perjudicats per les inundacions de les provincies de Barcelona, Murcia, Alicante, Valencia, Almeria y altres.

Dia 21.

Llegim que S. M. la Reyna ha concedit 2.500 pecetes y la infanta Isabel dos gerros de mayólica inglesa, pera premis de la vinenta exposició de Belles Arts de Barcelona.

—Han regularisat ja sos serveys los ferrocarrils de Barcelona á Zaragoza y de Barcelona á França per la costa de Llevant.

AVÍS D' ADMINISTRACIÓ

Preguem als nostres suscripcors de fora Barcelona que 's troban en descobert ab aquesta Administració, se servixin posarse al corrent, per tot aquest mes, si no volen que 'ls suspenguem l'envio del periódich.

Los pagos poden ferse enviant sellos de correu y per el Giro mútuo.

L' ADMINISTRADOR

La Catalana —Imp. de J. Puigventós.—Dormitori St Francesch. 5.